

İlgili Kanun / Madde
5510 S. SSGSK/13

T.C
YARGITAY
10. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2025/2143
Karar No. 2025/14951
Tarihi: 06.11.2025

- İŞVERENİN İŞÇİ SAĞLIĞI İŞ GÜVENLİĞİ ALANINDAKİ YÜKÜMLÜĞÜ
- OBJEKTİFLEŞTİREN KUSUR
- ASIL İŞVEREN ALT İŞVEREN İLİŞKİSİ

ÖZETİ: Görüldüğü üzere, işverenin çalışanlarla ilgili sağlık ve güvenliği sağlama yükümünün genel çerçevesi, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun 4. maddesinde çizilmiştir. Bu çerçevede işverenin, “çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü” olduğu belirtildikten sonra, yapacağı ve uymakla yükümlü bulunacağı birtakım esaslara yer verilmiştir. Bunun gibi 5. maddede, işverenin anılan yükümlülükle gerçekleştireceği korunma sırasında uyacağı ilkeler belirlenmiştir. 10. maddede ise iş yerinde sağlık ve güvenlik sağlanırken, işverenin yapacağı risk değerlendirmesi çalışmasında dikkate almakla yükümlü bulunduğu hususlar belirlenmiştir (Hukuk Genel Kurulunun 09.10.2013 tarih 2013/21-102 Esas 2013/1456 sayılı kararı).

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun 4. ve 5. maddeleri ile bunu uygun olarak çıkarılan iş güvenliği yönetmelikleri hükümleri, işverenin sorumluluğunu objektifleştiren kriterler olarak değerlendirilmelidir. Bu sebeple mevzuatta yer alan teknik iş güvenliği kurallarına uyulmaması işverenin kusurlu davranışı olarak kabul edilmelidir. Ancak, işveren sadece anılan yazılı kurallara değil, yazılı olmayan ve teknolojinin gerekli kıldığı önlemlere aykırı davrandığında da kusurlu görülerek oluşan zararı karşılamalıdır.

Öte yandan, objektifleştirilen kusur, kusur sorumluluğunu kusursuz sorumluluğa yaklaştırsa da, onu kusursuz sorumluluk haline dönüştürmez. Çünkü, bu halde dahi işverenin sorumluluğu için kusurun varlığı şarttır. Kusurun objektifleştirilmesi kriterinin yanı sıra, Türk Borçlar Kanunu'nun 417/2. maddesinin, Anayasa hükümleri ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 4. maddesi kapsamında yorumlanması da işverenin sorumluluğunu oldukça genişletecektir.

Yukarıda belirtilen açıklamalar doğrultusunda; işvereni zararlandırıcı olay nedeniyle sorumluluk halinden kurtaracak olan durum iş sağlığı ve güvenliği alanındaki ihmalleri ile oluşan zarar arasındaki uygun nedensellik bağının kesildiğini ispat etmekten ibarettir. Hukuk Genel Kurulunun 20.03.2013 tarih 2012/21-1121 E. 2013/386 sayılı kararında da belirtildiği üzere uygun nedensellik bağı üç durumda kesilebilir. Bunlar mücbir sebep, zarar görenin kusuru ve üçüncü kişinin kusurudur. Bu hallerden birinin varlığı halinde işverenin sorumluluğuna gidilmesi mümkün değildir.

f) Alt işverenin aldığı iş, işverenin asıl işinin bölüm ve eklentilerindeki işin bir kesimi yada yardımcı işler kapsamında bulunmalıdır. Asıl işverenden alınan iş, onun sigortalı çalıştırdığı işe göre ayrı ve bağımsız bir nitelik taşımaktaysa, işi alan kimse alt işveren değil, bağımsız işveren sayılacaktır. Bu noktada belirleyici yön; yapılan işin, diğerinin bütünleyici, yardımcı parçası olup olmadığıdır. İş yerindeki üretimle ilgili olmayan ve asıl işin tamamlayıcısı niteliğinde bulunmayan bir işin üstlenilmesi halinde, alt işverenden söz etme olanağı kalmayacak, ortada iki bağımsız işveren bulunacaktır. (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 24.05.1995 gün ve 1995/9-273-548 sayılı kararı da aynı yöndedir.)

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacı ve davalı Payşa Prefabrik İnş. Turz. End. Ltd. Şti. vekilleri tarafından temyiz edimekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi Şevin Kaya Bostan tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde özetle, davacı sigortalının 02.12.2015 günü meydana gelen iş kazasında sürekli iş göremezliğe uğradığını iddia ederek maddi ve manevi tazminatın davalılardan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalılar vekilleri cevap dilekçelerinde özetle; taleplerin yersiz olduğunu, davanın haksız açıldığını ve reddine karar verilmesini belirtmişlerdir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile Şafak Koldaş ile Paysa Prefabrik arasında asıl işveren alt işveren ilişkisi bulunduğu ilişkinin 4857 sayılı Kanun'un 2/6. maddesinde kaldığı, somut olayda davalı Esan Eczacıbaşı şirketinin Esan Bozüyük şantiyesindeki inşaat işi kapsamında kum stok deposu, montaj işinin Paysa Prefabrike yaptırılmasının söz konusu olduğu, yaptırılacak işin bir eser maydana getirme işi olup nitelik itibarıyla aradaki ilişkinin eser sözleşmesi olduğu, stok deposu montajı işi asıl işin bir bölümü veya yardımcı iş niteliğinde olmadığı, davalı tarafça bir takım e mail yazışmalarının dosyaya sunulmuş olduğu, bu yazışmalarda bahsi geçen hususlarda olayın 4857 sayılı Kanun'un 2/6. maddesi kapsamında asıl işveren alt işveren ilişkisi kurulması noktasında yeterli delil olmadığına değerlendirildiği, sonuç itibarıyla Esan Eczacıbaşı tarafından Paysa'ya devredilen işin bir eser sözleşmesi niteliğinde olması, işletmenin faaliyet konusu dikkate alındığında bu işin asıl işe yardımcı iş veya asıl işin bir bölümü niteliğinde kabul edilemeyecek olması bu yönüyle 4857 sayılı Kanun'un 2/6. maddesinde belirtilen asıl işveren alt işveren ilişkisinin somut olayda gerçekleştiğini değerlendirmeye yasal olanak bulunmaması nedeniyle davalı Paysa ile davalı Esan Eczacıbaşı arasında asıl işveren alt işveren ilişkisi bulunmadığı bu yönüyle Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Ham Maddeler San. Tic. A.Ş. 'nin meydana gelen kazada sorumluluğu bulunmadığı kanaatine varıldığı, bu davalıya husumet yöneltilemeyeceğinden bu davalı yönünden davanın husumet yokluğundan reddine karar verildiği, davacının iş kazası nedeniyle %17,2 oranında iş gücü kaybına uğradığı, Kocatepe Sağlık Sosyal Güvenlik Merkezi Sağlık Kurulunun 19.09.2017 tarih ve 05581 Karar no.lu raporundan anlaşıldığı, Mahkemece alınan ve itibar olunan kusur raporunda davalı Şafak Koldaş'ın %100 kusurlu olduğu görüldüğünden ve diğer davalı Paysa Prefabrik de 4857 sayılı Kanun'un 2/6 maddesi bağlamında bu kusurdan müşterek müteselsil sorumlu olduğu değerlendirildiğinden bu davalıların sorumluluğu bulunan iş kazasında davacının %17,2 malul kaldığı ve iş gücü kaybı yaşadığı anlaşıldığından 20.05.2019 havale tarihli bilirkişi raporundaki hesaplamaya itibar olunduğu gerekçesiyle

" 1- Davacının davasının davalı Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş. yönünden reddine

2- Davanın davalı Şafak Koldaş ve Paysa Prefabrik İnş. Tur. ve End. Ltd. Şti. yönünden kısmen kabulüne,

3- 104.327,73 TL maddi tazminatın olay tarihi olan 02.12.2015 tarihinden işleyecek yasal faiziyle birlikte davalı Şafak Koldaş ve Paysa Prefabrik İnş. Tur ve End. Ltd. Şti.'den müştereken ve müteselsilen alınarak davacıya verilmesine,

4- 30.000 TL manevi tazminatın olay tarihi olan 02.12.2015 tarihinden işleyecek yasal faiziyle birlikte davalı Şafak Koldaş ve Paysa Prefabrik İnş. Tur ve End. Ltd. Şti.'den müştereken ve müteselsilen alınarak davacıya verilmesine, fazlaya ilişkin talebin reddine," şeklinde karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı ve davalı Paysa Prefabrik İnş. Turz. End. Ltd. Şti. vekilleri tarafından istinaf başvurusunda bulunulması üzerine Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile davalı Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş. ile davalı Paysa Prefabrik İnş. Turz. End. Ltd. Şti. arasında maden işletmeciliği işinde kullanılmak üzere 02.10.2015 tarihli Prefabrik Germe Yapı Deposu yapım işine ait sözleşme imzalandığının anlaşıldığı, davalı Paysa Prefabrik İnş. Turz. End. Ltd. Şti. tarafından işin tamamının Deniz Prefabrik Şafak Koldaş ünvanlı işverene verildiği, söz konusu yapım işi esnasında prefabrik montaj işçisi olarak çalışan davacının, 02.12.2015 tarihinde makaslı insan kaldırma platformu üzerinde çalıştığı esnada diğer davalı Şafak Koldaş tarafından kullanılan teleskopik forkliftin sabitleme ayaklarını kaldırdığı ve ayakların platformun altına çarpmasıyla platformun devrildiği, platform sepetinde duran davacının ise bu çarpmaya bağlı yaklaşık 10 metreden beton zemine düşerek yaralandığı, yukarıda açıklanan maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulduğunda, davalı Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş. yönünden anahtar teslimi iş söz konusu olduğunun ve diğer 2 davalı bakımından ise faaliyet alanları da dikkate alındığında asıl-alt işverenlik ilişkisinin tesis edildiğinin, iş kazasına bağlı alacaklardan davalı Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş.'nin sorumlu tutulmamasının usul ve yasaya uygun olduğunun, diğer 2 davalı bakımından ise müşterek-müteselsil sorumluluk hükümlerine uygun karar verildiğinin sonucuna varıldığı, somut olayda hükme dayanak alınan bilirkişi raporunun, 6331 sayılı Kanun'un öngördüğü koşulları gözönünde tutarak ve özellikle iş yerinin niteliğine göre, işverenin, iş yerinde alması gerekli önlemlerin neler olduğunun, hangi önlemleri aldığının, hangi önlemleri almadığının, alınan önlemlere işçinin uyup uymadığı gibi hususları ayrıntılı bir biçimde incelemek suretiyle kusurun aidiyetinin ve oranının hiç bir kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek biçimde saptandığı, davalı Paysa Prefabrik İnş. Turz. End. Ltd. Şti. tarafından 23.05.2018 tarihli dilekçe ekindeki dekontlar ile yapılan ödemelerin davacının zararına karşılık yapıldığı ileri sürülmüşse de dekont içeriklerinde kazaya bağlı oluşan zararın karşılanması ya da ifa amacıyla yapıldığının belirtilmediği ve bu yönde davalının üzerine düşen ispat yükümlülüğüne yerine getirmedeği anlaşılmakla bu halde, 6098 sayılı Kanun'un 55. maddesi gereği ifa amacını taşımayan ödemelerin hesaplardan zarardan tenzil

edilmemesinin usul ve yasaya uygun olduğu, somut olayda, tarafların sosyal ekonomik halleri, iş kazasının meydana geldiği tarih, tarafların kusur durumları, işçinin yaşı, kazanın meydana geliş şekli ve olay sonrasına ait tedavi süreci gözetildiğinde, Mahkemece 30.000,00 TL manevi tazminata hükmedilmesinin olaya uygun olmadığı gerekçesiyle;

1)Davalı Paysa Prefabrik İnş. Turz. End. Ltd. Şti.'nin istinaf başvurusunun 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353/1-b.1 maddesi gereğince esastan reddine,

2)6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353/1-b-2. maddesi gereğince davacının istinaf başvurusunun manevi tazminat yönünden kabulü ile İlk Derece Mahkemesi kararının (bu yönden) kaldırılmasına,

3) Davacının davasının davalı Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş. yönünden reddine,

Davanın davalı Şafak Koldaş ve Paysa Prefabrik İnş.Tur ve End. Ltd. Şti. yönünden kısmen kabulüne,

104.327,73 TL maddi tazminatın olay tarihi olan 02.12.2015 tarihinden işleyecek yasal faiziyle birlikte davalı Şafak Koldaş ve Paysa Prefabrik İnş. Tur ve End. Ltd. Şti.'den müştereken ve müteselsilen alınarak davacıya verilmesine,

50.000,00 TL manevi tazminatın olay tarihi olan 02.12.2015 tarihinden işleyecek yasal faiziyle birlikte davalı Şafak Koldaş ve Paysa Prefabrik İnş.Tur ve End. Ltd. Şti'den müştereken ve müteselsilen alınarak davacıya verilmesine, fazlaya ilişkin talebin reddine, karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Sebepleri

1.Davacı vekili temyiz dilekçesinde özetle;

a.Davalı Esan Eczacıbaşı firmasının meydana gelen kaza sebebiyle asıl işveren sıfatıyla sorumlu olması gerektiğini,

b.Manevi tazminat miktarının düşük takdir ve tayin edildiğini belirterek kararın temyizen bozulmasını talep etmiştir.

2.Davalı Paysa Prefabrik İnş Turz End Ltd Şti vekili temyiz dilekçesinde özetle;

a. İş anahtar teslimi olarak davalı Şafak Koldaş'a verdiklerini, husumet ve sorumluluk itirazlarının olduğunu, davacıyla aralarında iş ilişkisi bulunmadığını,

b. Davalı Esan Eczacıbaşı firmasının da sorumlu tutulması gerektiğini, iş makinelerinin davalı Esan Eczacıbaşı End. Ham. San. ve Tic. A.Ş. tarafından verildiğini ve talimatların bu davalı tarafından bildirildiğini, tanık beyanlarının da bu yönde olduğunu, kendilerine kusur atfedilmesinin hatalı olduğunu,

c.Davacıya ödenen ve 23.05.2018 tarihli dilekçe ekinde yer alan dekontlar dikkate alınarak hesaplama yapılması gerektiğini

d.Manevi tazminat miktarının fahiş olduğunu belirterek kararın temyizen bozulmasını talep etmiştir.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

Uyuşmazlık, iş kazasında sürekli iş göremezliğe uğrayan sigortalının maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir.

1. İnsan yaşamının kutsallığı çevresinde işverenin, iş yerinde işçilerin sağlığını ve iş güvenliğini sağlamak için gerekli olanı yapmak ve bu husustaki şartları sağlamak ve araçları noksansız bulundurmakla yükümlü olduğu 4857 sayılı İş Kanunu'nun 77. maddesinin açık buyruğu iken, 4857 sayılı Kanun'un 77. ve devamı bir kısım maddeleri 30.06.2012 tarih ve 28339 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 37. maddesiyle, 01.01.2013 tarihinde yürürlüğe girmek üzere yürürlükten kaldırılmış olup, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, işverenin sağlık ve güvenlik önlemlerini alma yükümünü daha ayrıntılı bir biçimde düzenlemiştir.

2. Buna göre 6331 sayılı Kanun'un "İşverenin Genel Yükümlülüğü" kenar başlıklı 4. maddesinde:

"İşveren, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü olup bu çerçevede;

a) Mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dahil her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapar.

b) İş yerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığını izler, denetler ve uygunsuzlukların giderilmesini sağlar.

c) Risk değerlendirmesi yapar ve yaptırır.

ç) Çalışana görev verirken, çalışanın sağlık ve güvenlik yönünden işe uygunluğunu gözönüne alır.

d) Yeterli bilgi ve talimat verilenler dışındaki çalışanların hayatı ve özel tehlike bulunan yerlere girmemesi için gerekli tedbirleri alır." hükmü düzenlenmiştir.

Aynı Kanun'un 5. maddesinde de risklerden korunma ilkeleri düzenlenmiştir. Buna göre maddede, "İşverenin yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde aşağıdaki ilkeler göz önünde bulundurulur:

a) Risklerden kaçınmak,

b) Kaçınılması mümkün olmayan riskleri analiz etmek,

c) Risklerle kaynağında mücadele etmek,

ç) İşin kişilere uygun hale getirilmesi için iş yerlerinin tasarımı ile iş ekipmanı, çalışma şekli ve üretim metodlarının seçiminde özen göstermek, özellikle tekdüze çalışma ve üretim temposunun sağlık ve güvenliğe olumsuz etkilerini önlemek, önlenemiyor ise en aza indirmek,

d) Teknik gelişmelere uyum sağlamak,

e) Tehlikeli olanı, tehlikesiz veya daha az tehlikeli olanla değiştirmek,

f) Teknoloji, iş organizasyonu çalışma şartları, sosyal ilişkiler ve çalışma ortamı ile ilgili faktörlerin etkilerini kapsayan tutarlı ve genel bir önleme politikası

geliştirmek,

- g) Toplu korunma tedbirlerine, kişisel korunma tedbirlerine öncelik vermek,
- ğ) Çalışanlara uygun talimatlar vermek." hükmü yer almaktadır.

3. Görüldüğü üzere, işverenin çalışanlarla ilgili sağlık ve güvenliği sağlama yükümünün genel çerçevesi, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 4. maddesinde çizilmiştir. Bu çerçevede işverenin, "çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü" olduğu belirtildikten sonra, yapacağı ve uymakla yükümlü bulunacağı birtakım esaslara yer verilmiştir. Bunun gibi 5. maddede, işverenin anılan yükümlülükle gerçekleştireceği korunma sırasında uyacağı ilkeler belirlenmiştir. 10. maddede ise iş yerinde sağlık ve güvenlik sağlanırken, işverenin yapacağı risk değerlendirmesi çalışmasında dikkate almakla yükümlü bulunduğu hususlar belirlenmiştir (Hukuk Genel Kurulunun 09.10.2013 tarih 2013/21-102 Esas 2013/1456 sayılı kararı).

4. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 4. ve 5. maddeleri ile bunu uygun olarak çıkarılan iş güvenliği yönetmelikleri hükümleri, işverenin sorumluluğunu objektifleştiren kriterler olarak değerlendirilmelidir. Bu sebeple mevzuatta yer alan teknik iş güvenliği kurallarına uyulmaması işverenin kusurlu davranışı olarak kabul edilmelidir. Ancak, işveren sadece anılan yazılı kurallara değil, yazılı olmayan ve teknolojinin gerekli kıldığı önlemlere aykırı davrandığında da kusurlu görülerek oluşan zararı karşılamalıdır.

5. Öte yandan, objektifleştirilen kusur, kusur sorumluluğunu kusursuz sorumluluğa yaklaştırsa da, onu kusursuz sorumluluk haline dönüştürmez. Çünkü, bu halde dahi işverenin sorumluluğu için kusurun varlığı şarttır. Kusurun objektifleştirilmesi kriterinin yanısıra, Türk Borçlar Kanunu'nun 417/2. maddesinin, Anayasa hükümleri ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 4. maddesi kapsamında yorumlanması da işverenin sorumluluğunu oldukça genişletecektir.

6. Yukarıda belirtilen açıklamalar doğrultusunda; işvereni zararlandırıcı olay nedeniyle sorumluluk halinden kurtaracak olan durum iş sağlığı ve güvenliği alanındaki ihmalleri ile oluşan zarar arasındaki uygun nedensellik bağının kesildiğini ispat etmekten ibarettir. Hukuk Genel Kurulunun 20.03.2013 tarih 2012/21-1121 E. 2013/386 sayılı kararında da belirtildiği üzere uygun nedensellik bağı üç durumda kesilebilir. Bunlar mücbir sebep, zarar görenin kusuru ve üçüncü kişinin kusurudur. Bu hallerden birinin varlığı halinde işverenin sorumluluğuna gidilmesi mümkün değildir.

7. İş kazası tarihinde yürürlükte bulunan 6098 sayılı Borçlar Kanunu'nun 74. maddesine göre hukuk hakimisi zarar verenin kusuru olup olmadığına karar vermek için ceza hukukunun sorumlulukla ilgili hükümleriyle bağlı olmadığı gibi, ceza hâkimi tarafından verilen beraat kararıyla da bağlı değildir.

8. Öte yandan, asıl işveren ile alt işverenin birlikte sorumluluğu "müteselsil sorumluluktur". Asıl işveren, doğrudan bir hizmet sözleşmesi bulunmamakla

birlikte İş Kanunu'nun 2. maddesinin 6. fıkrası gereğince alt işverenin işçilerinin iş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle uğrayacakları maddi ve manevi zarardan alt işveren ile birlikte müteselsilen sorumludur. Bu nedenle meslek hastalığına veya iş kazasına uğrayan alt işverenin işçisi veya ölümü halinde mirasçıları tazminat davasını müteselsil sorumlu olan asıl işveren ve alt işverene karşı birlikte açabilecekleri gibi yalnızca asıl işverene veya alt işverene karşı da açabilirler.

9.Alt işverenden söz edebilmek ve asıl işvereni, aracının borçlarından sorumlu tutabilmek için bir takım zorunlu unsurlar bulunmaktadır.

A)İş yerinde işçi çalıştıran bir asıl işveren bulunmalıdır. Sigortalı çalıştırmayan “işveren” sıfatını kazanamayacağı için, bu durumdaki kişilerden iş alanlar da aracı sayılmayacak ve anılan madde kapsamında dayanışmalı sorumluluk doğmayacaktır.

b)Bir başka işveren, iş yerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin bir işte veya bir işin bölüm veya eklentilerinde iş almalı ve sigortalı çalıştırmalıdır.

c)İşverenlik sıfatını, alınan işte ve o iş nedeniyle sigortalı çalıştırılması sonucunda kazanmış olması aranacaktır. Bu kişinin diğer bir takım iş yerlerinde çalıştığı sigortalılar nedeniyle kazandığı işverenlik sıfatının sonuca etkisi bulunmamaktadır.

d)İşverenden alınan iş, işverenin sigortalı çalıştırdığı işe göre ayrı ve bağımsız bir iş yeri olarak değerlendirilebilecek nitelikte olmamalıdır, aksi halde iş alan kimse aracı değil, bağımsız işveren niteliğinde bulunacaktır.

e)İşin bütünü başka bir işverene bırakıldığında, iş anahtar teslimi verildiğinde veya işveren kendi işiğal konusu olmayan bir işi kendisi sigortalı çalıştırmaksızın bölerek ihale suretiyle farklı kişilere vermişse, iş sahibi (ihale makamı) Yasanın tanımladığı anlamda asıl işveren olmayacağından, bir alt-üst işveren ilişkisi bulunmayacaktır.

f)Alt işverenin aldığı iş, işverenin asıl işinin bölüm ve eklentilerindeki işin bir kesimi yada yardımcı işler kapsamında bulunmalıdır. Asıl işverenden alınan iş, onun sigortalı çalıştırdığı işe göre ayrı ve bağımsız bir nitelik taşımaktaysa, işi alan kimse alt işveren değil, bağımsız işveren sayılacaktır. Bu noktada belirleyici yön; yapılan işin, diğerinin bütünleyici, yardımcı parçası olup olmadığıdır. İş yerindeki üretimle ilgili olmayan ve asıl işin tamamlayıcısı niteliğinde bulunmayan bir işin üstlenilmesi halinde, alt işverenden söz etme olanağı kalmayacak, ortada iki bağımsız işveren bulunacaktır. (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 24.05.1995 gün ve 1995/9-273-548 sayılı kararı da aynı yöndedir.)

10.Bunun yanında iş kazası iddiasına dayanan maddi ve manevi tazminat davalarında hüküm altına alınacak tazminat miktarlarına etkisi ve davalıların sorumluluğu bakımından taşıdığı öneme göre tarafların kusurunun aidiyeti ve oranının hiçbir kuşkuyla yer açmayacak biçimde ortaya konulması gerekir.

11.Dosya kapsamındaki bilgi ve belgelerden; kazalı sigortalının davalı Şafak Koldaş nezdinde prefabrik montaj işçisi olarak çalıştığı, davalı Esan Eczacıbaşı

Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş. ile davalı Paysa Prefabrik İnş. Turz. End. Ltd. Şti. arasında maden işletmeciliği işinde kullanılmak üzere 02.10.2015 tarihli prefabrik germe yapı deposu yapımına ilişkin anlaşıldığı, akabinde davalı Paysa Prefabrik İnş. Turz. End. Ltd. Şti.'nin imalat ve montaj işini Deniz Prefabrik Şafak Koldaş ünvanlı işverene verdiği anlaşılmaktadır.

12.Söz konusu yapım işi sırasında kazalı sigortalının, 02.12.2015 tarihinde makaslı insan kaldırma platformu üzerinde çalıştığı esnada, davalı Şafak Koldaş tarafından kullanılan teleskopik forkliftin sabitleme ayaklarının kaldırılması üzerine, ayakların platformun alt kısmına çarpması sonucu platformun devrilerek, platform sepetinde bulunan sigortalının yaklaşık 10 metre yükseklikten beton zemine düşerek yaralandığı, bu olay neticesinde sigortalıda %17,2 oranında sürekli iş göremezlik meydana geldiği anlaşılmaktadır.

13.Dosyada mevcut belgelerin incelenmesinde; SGK Başkanlığı inceleme raporunda olayın iş kazası olarak kabul edildiği, davalı işveren Şafak Koldaş'ın %100 oranında kusurlu, davacı işçinin ise kusursuz olduğunun belirtildiği görülmektedir. Aynı olaya ilişkin yürütülen soruşturmada, Bozüyük Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, olay nedeniyle kimsenin şikayetçi olmaması nedeniyle kovuşturmayla yer olmadığına karar verildiği anlaşılmaktadır.

14.Bunun yanında, SGK tarafından açılan rücuen tazminat davasının Bozüyük 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2018/907 Esas sayılı dosyasında görüldüğü, hükme esas alınan bilirkişi raporunda; davalı üç şirket arasında işin yürütülmesine ilişkin hukuki ve fiili bağlantılar bulunduğu, Esan Eczacıbaşı End. Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş.'nin işin bir kısmını Paysa Prefabrik İnş. Tur. ve End. Ltd. Şti.'ye verdiği, işin yapımına ilişkin emir ve talimatları ile forklift teminini sağladığı, Paysa Prefabrik İnş. Tur. ve End. Ltd. Şti.'nin malzemeleri temin ettiği, Şafak Koldaş – Deniz Prefabrik firmasının ise işçilik ve montaj işlerini yürüttüğü belirtilmiştir. Aynı raporda meydana gelen iş kazasında Esan Eczacıbaşı'nın %25, Paysa Prefabrik'in %25 ve alt işveren Şafak Koldaş'ın %50 oranında kusurlu olduğu, sigortalı işçi Ferdi Alıcı'ya ise kusur izafe edilmediği tespit edilmiştir. Mahkemece, davalıların tamamının kusurlu oldukları kanaatiyle hüküm kurulmuş olup, karara karşı taraf vekilleri tarafından istinaf yoluna başvurulması üzerine Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesinin 20.04.2022 tarih, 2021/1465 Esas ve 2022/670 Karar sayılı ilamı ile istinaf başvurularının esastan reddine karar verilerek hükmün kesinleştiği anlaşılmıştır.

15. Eldeki dosyada, üç ayrı kusur heyeti tarafından düzenlenen bilirkişi raporlarında, olayın meydana gelmesinde davalılar Şafak Koldaş ile Paysa Prefabrik Şirketinin %100 oranında kusurlu oldukları, davalı Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş.'nin ise kusursuz bulunduğu tespit edilmiştir. Mahkemece, davalı Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş. yönünden işin anahtar teslimi olarak üstlenildiği, diğer iki davalı bakımından ise faaliyet alanları ve işin yürütüm şekli dikkate alındığında asıl-alt işverenlik ilişkisinin

mevcut olduğu kabul edilmiştir. Bu çerçevede, meydana gelen iş kazasına bağlı talepler bakımından davalı Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş.'nin sorumluluğuna gidilmemesinin usul ve yasaya uygun olduğu değerlendirilerek, anılan davalı yönünden davanın reddine karar verildiği anlaşılmaktadır.

16. Yukarıda belirtilen açıklamalar ışığında; Mahkemece, davalı Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş. ile davalı Paysa Prefabrik İnş. Turz. End. Ltd. Şti. arasındaki ilişkinin niteliğinin, bu taraflar arasında asıl işveren–alt işveren (taşeronluk) ilişkisi bulunup bulunmadığının, davalıların işverenlik sıfatlarının kapsam ve sınırlarının gereği gibi araştırılıp değerlendirilmediği anlaşılmaktadır. Nitekim rücuen tazminat dosyasında hükme esas alınan bilirkişi raporlarında, davalı Esan Eczacıbaşı A.Ş.'nin işin bir kısmını Paysa Prefabrik İnş. Tur. ve End. Ltd. Şti.'ye devrettiği, işin yürütümüne ilişkin emir ve talimatları ile forklift teminini sağladığı gerekçeleriyle kusurlu bulunduğu görülmektedir.

17. Yukarıda yapılan açıklamalardan sonra Mahkemece yapılacak iş, maddi-hukuki olgular birarada değerlendirilerek, davalı Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş.'nin kuruluş sözleşmesi, amaç, kapsam ve iştiğal konularını gösteren belgelerin ve ayrıca varsa taraflar arasındaki sözleşmelerin temini ile; davalı Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San. ve Tic. A.Ş. ve diğer davalı Paysa Prefabrik İnş. Turz. End. Ltd. Şti. arasında yapılan sözleşmeler ve sipariş belgeleri incelenmek suretiyle, yukarıda bahsedilen kusur raporlarını düzenleyen heyetlerden farklı, A sınıfı İş güvenliği uzmanlarından oluşturulacak farklı bir bilirkişi heyetine konuyu yukarıda açıklandığı biçimde incelettirmek, bu incelemede, rücuen tazminat dosyasında hükme esas alınan kusur raporu ile mevcut dosya arasındaki çelişkilerin giderilmesini sağlamak; davalı Esan Eczacıbaşı A.Ş.'nin asıl işveren sıfatını taşıyıp taşımadığını denetime elverişli bir gerekçe ile ortaya koymak, anılan davalının işin tamamını mı yoksa bir kısmını mı devrettiğini, işin yürütümüne ilişkin emir ve talimat verip vermediğini tereddüde yer bırakmayacak biçimde tespit etmek, ayrıca, tarafların dosyada mevcut kusur raporlarına yönelik itirazları da dikkate alınarak, iş kazasının meydana gelmesindeki kusur oranlarını her türlü şüpheden uzak şekilde belirlemek ve tüm değerlendirmeler, taraflar lehine oluşan usuli kazanılmış haklar da gözetilerek karar vermekten ibarettir

18. O halde, davacı ve davalı Paysa Prefabrik ... Ltd.Şti. vekillerinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları dikkate alınarak, bozma sebebine göre bu aşamada temyiz itirazlarının sair yönleri incelenmeksizin, Bölge Adliye Mahkemesince verilen hüküm bozulmalıdır.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

1.Davacı ve davalı Paysa Prefabrik İnş. Tur ve End. Ltd. Şti. vekillerinin temyiz itirazlarının kabulü ile temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının

BOZULMASINA,

2.Temyiz eden tarafların sair temyiz itirazlarının şimdilik incelenmesine yer olmadığına,

3. Peşin alınan temyiz harcının istek halinde temyiz eden ilgiliye iadesine,
Dosyanın kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,
06.11.2025 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.